

Bakgrunn

Mail fre. 7. juni 2024 kl. 10:20 fra Kirsti Tømmervold (AP) til byutviklingdirektør Bente Næverdalen med spørsmål etter befaring i Fredlydalen øvre del.

Svar man. 10. juni 2024 kl. 17:14 fra Bente Næverdalen

Kommentarer fra Fredlydalen velforening og Huseierlaget Steindalsflata IV søndag 18 august.

Innledning fra Kirsti Tømmervold, AP

Vi var flere representanter fra arbeiderpartiet som har vært på befaring i området Fredlybekken, øvre del. I den forbindelse har vi noen spørsmål til saken som skal behandles i bystyret neste uke:

Spørsmål 1 fra Kirsti Tømmervold, AP

- 1. Hensikten med planen er å sikre areal for framføring av kommunalt avløpsanlegg i Fredlydalen, for å redusere kloakkutslipp til Nidelva og å hindre skader ved flom. Et argument med åpen bekk er at det er bra for å hindre skader ved flom. Slik vi forstår det skal den åpne bekken inn i rør igjen før en når vei/boliger nederst på strekningen. Tenker kommunedirektøren at det er krevende å få en åpen bekk inn i et rør igjen ved flom? Hva kan være utfordringene med dette?*

Svar fra Bente Næverdalen, byutviklingsdirektør

Å føre bekker og vassdrag inn i rør er en ganske vanlig operasjon. Utformingen av innløpet, og til dels utløpet tilpasses den vannmengden som røret er dimensjonert for. Dette gjøres ved hydrauliske beregninger. Skrå vanger inn mot røret er et eksempel på slik utforming. Riktig dimensjonert er det altså ikke noen utfordring å føre en bekk inn i et rør.

Ved innløp på rør med store dimensjoner er det vanlig med rist for å hindre at trær eller annet som føres med vannet føres inn i rørene og blokkerer disse. Rist hindrer også at mennesker eller dyr kan føres inn i rørene. Slike rister er et driftspunkt som må ettersees og renses, spesielt før man forventer stor vannføring.

Velforeningens anmerkinger

Normalt sett er dette ikke noe problem. Men vann og avløpsingeniører som vi har konsultert har vist til konkrete eksempler hvor blokkering av inntak har ført til oversvømmelse. Og i tillegg at steinsetting av grunnen (erosjonssikring) har blitt ført med vannmassene slik at man har fått erosjon i grunnen. Dette vil mildt sakt være risikabelt i Fredlydalen, hvor dalbunnen er nedre del av Hoeggen kvikkleiresone. Vi viser her til hva som skjedde med erosjon i grunnen og det påfølgende store leirskredet i Gjerdrum julen 2020 hvor flere liv gikk tapt.

VA-ingeniører som har bekreftet dette ønsker ikke å stå frem med navn da dette vil kunne medføre at firmaene muligens vil kunne miste oppdrag på vegne av kommunen. Og, er kommunen alltid beredt og rykker tidnok ut til alle nødvendige steder for å rydde alle inntaksrister hver gang det er meldt større nedbørmengder? Og hva med de tilfellene hvor meteorologene bommer og det kommer større uventede nedbørmengder?

Vi opplever at administrasjonen som argumentasjon for bekk bevisst bruker et positivt ladet ord som "sikring", for det tenker jo de fleste at man bør ha.

Men VA-ingeniørene sier at åpning av en bekk på en kort strekning for så å føre den inn i rør overhodet ikke representerer noen form for flomsikring, tvert om det motsatte.

Spørsmål 2 fra Kirsti Tømmervold, AP

2. *Det står også i saken at en annen hensikt med planen er å sikre areal til et offentlig grøntdrag mellom Nidelva og Estenstadmarka. Tenker kommunedirektøren av allerede etablerte boliger og veier kan bidra til at innbyggere ikke opplever strekningen Nidelva til Estenstadmarka som et offentlig grøntdrag?*

Svar fra Bente Næverdal, byutviklingsdirektør

Det er flere slike grøntdrag i byen som både fungerer som snarveg/turveg for folk i bydelen, som i Gløttrenna, ved Breidablikkvegen og ved Skjermvegen/ Nordre Hallset veg. Da blir det et *sammenhengende litt villere grøntdrag for vilt, smådyr og insekter*. Sammenhengende grøntdrag er også bra for nærlek og som snarveger for nabobarn mellom hagene.

Velforeningens anmerkinger

For det første svarer ikke Bente Næverdal på spørsmålet. Og, det er tydeligvis et stort poeng å få benyttet ordet "sammenhengende".

Det såkalt "sammenhengende" grøntdraget er allerede brutt av bebyggelse og gater i en gangavstand på ca. 480 meter ned mot rehabiliteringssenteret på Nidarvoll og ca. 600 meter opp til Hoeggen skole.

Det er jo en finurlig vinkling at Bente Næverdal innlemmer eksisterende bebyggelse og gater som en del av grøntdraget, får så å omtale dette som et "litt villere grøntdrag", og dermed kunne benevne det som sammenhengende ! Med denne typen fantasifull argumentasjon kan man jo alltid betrakte et område som sammenhengende.

Hvorvidt vilt, smådyr og insekter innehar evner og refleksjon til å betrakte gater og bebyggelse som "litt villere" besitter ikke vi noen ekspertise til å kunne uttale oss om, og tar således Bente Næverdals kunnskap til etterretning.

Spørsmål 3 fra Kirsti Tømmervold, AP

3. *Hvis det er slik at grunneiere er motstandere av at kommunen skal erverve berørt areal, kan kommunens behov sikres gjennom en tinglyst rettighet/avtale som beskriver tilgang og bruk?*

Svar fra Bente Næverdal, byutviklingsdirektør

Ja, det er vanlig at kommunen sikrer rettigheter for å etablere offentlig infrastruktur som veier og vann- og avløpsrør og sikringssoner rundt disse.

Velforeningens anmerkinger

Her ønsker vi å komme med utfyllende forklaringer.

Når det gjelder etablering/reparasjon av veier i boligområder generelt, eller avløpsnett lagt under veibanen, etableres det ikke noen sikringssone utenfor bredden av eksisterende veilegeme og tilstøtende fortau etter at arbeidene er fullført. Derimot, mens arbeidet pågår er det ofte vanlig med sikring/avsperring for trafikk og gående.

Etter at arbeidet er avsluttet er jo gater (med rørtrase under) tilgjengelig for offentlig bruk, uten noen form for sikringssone.

Den omtalte sikringen kan således ikke argumenters for på annen måte enn:

1. Sikring av området mens arbeidet med ny rørtrase pågår.
2. Sikre kommunens adgang til området med nødvendig utstyr for vedlikehold når nødvendig.

3. Sikre allmenhetens adgang til ferdsel gjennom dalen.

All disse punktene kan ivaretas av tinglyste rettigheter uten noen form for ekspropriasjon av eiendom.

Spørsmål 4 fra Kirsti Tømmervold, AP

4. Er det slik at innbyggernes tilgang til området også kan sikres hvis en går for alternativ 2 (bekk i rør)? Hvis ja, hvordan kan dette sikres?

Svar fra Bente Næverdal, byutviklingsdirektør

Det må sikres arealer som sikrer kommunen tilgang til området for vedlikehold og reparasjoner av rørene. I dette tilfellet en sone på 6-10 meter på hver side av rørene for å kunne grave disse fram. Her vil det også være restriksjoner med hensyn til beplantning (større trær med røtter som kan skade rørene). Det vil da ikke være sikret at andre enn grunneier kan bruke området til snarveg eller lek.

Velforeningens anmerkinger

Kommunens tilgang for etablering av rørtrase og vedlikehold av denne, samt allmenhetens adgang til ferdsel gjennom dalen kan meget godt sikres gjennom tinglyste rettigheter, uten ekspropriasjon.

Den omtalte sikringssonen er bare relevant under anleggsperioden hvor avløpsnett etableres.

Kommunen har siden eksisterende rørtrase ble anlagt på 50-tallet alltid hatt fri tilgang til dalen for vedlikehold. Det har dog sjelden vært behov for dette, men har forekommet 3-4 ganger de siste 15 årene da rørsystemet har vært preget av lekkasjer.

Ingen beboerne har noensinne protestert de få gangene anleggsmaskiner har vært inne i dalen for vedlikehold, og vi føler at argumentasjonen med ekspropriasjon og "sikring" er vikarierende argumenter for å foreta offentlig erverv av privat eiendom. Fordi dalen er relativt trang og ikke egner seg for utbygging (bl.a. pga kvikkleire) vil heller ikke eiendomsbesittere få kommunal tillatelse til utbygging. Sett i lys av dette bortfaller argumentasjonen med sikring av rørtraseen etter at den er etablert.

Vi betviler sterkt at det etter etablering av nytt avløpsnett i Fredlydalen finnes noen tekniske argumenter for å sikre disse i en bredde på 6-10 meter på hver side av rørene når det ikke er noe krav om tilsvarende sikring før avløpsnett lagt i boligater.

Forøvrig har det gjennom flere 10-års praksis vært fri ferdsel gjennom dalen uten at det har blitt protestert mot dette eller lagt til hinder for denne ferdselen.

Kikker man på kartet over området ser man fort at Gimlevegen er en parallell gate langs dalen, slik at selve dalbunnen ikke representerer noen snarvei av betydning.

Vi har også i flere tidligere innspill til kommunen påpekt at det i umiddelbar nærhet til Fredlydalen øvre del er 2 større eksisterende lekeplasser som bl.a. jevnlig er i bruk av områdets beboere og barnehager.

Spørsmål 5 fra Kirsti Tømmervold, AP

5. Det legges fram to alternative planforslag. Alternativ 1 der Fredlybekken er åpnet på deler av strekningen, og alternativ 2 der alt nytt vann- og avløpsanlegg blir lagt i rør. I saken står det at «forøvrig er alternativene like». Betyr det at kostnadsbildet er likt for de to alternativene? Og hva ligger inne av kostnader i Kommunedelplan Vann i Trondheim 2022-2033 og i Handlings- og økonomiplan 2024-2027 på denne

strekningen?

Svar fra Bente Næverdal, byutviklingsdirektør

Kostnadene er antatt å bli lik for begge alternativene. Det må graves omtrent like mye. Anleggskostnadene (graving og transport av masser) vil være dominerende. Kostnadene til rør er antatt å være omtrent lik kostnadene for erosjonssikring med stein om bekken åpnes.

Fredlybekken har ligget inne som en egen post i utgått *Hovedplan avløp og vannmiljø 2013-2024*. Manglende regulering av øvre del har imidlertid medført at tiltak lengre ned har blitt prioritert. Øvre del er ikke tatt med som egen post i gjeldende *Kommunedelplan Vann i Trondheim 2022-2033* eller i gjeldende Handlings- og økonomiplan. Prosjektet vil tas inn i Handlings- og økonomiplanen når regulering er avklart. Et grovt overslag tilsier en prosjektkostnad på ca 70 MNOK. Det er tatt høyde for denne typen prosjekter i gjeldende HØP, så prosjektet vil ikke ha konsekvenser for gebyret, hverken ved alternativ 1 eller 2.

Velforeningens anmerkinger

Vi registrer at antagelser legges til grunn for å si at begge alternativene blir like store. Legg merke til at budsjetttrammen for hele Fredlybekk-prosjektet opprinnelig var på 268 MNOK og at denne potten allerede er brukt opp på nedre del. Hva er da sannsynlighetene for at antagelser og grove estimater/overslag for øvre del skal holde seg innen 70MNOK ?

Påstanden til Bente Næverdal stemmer ikke med det kommunen selv skriver i sitt tilsvaret i sammendrag av høringsnotater (side 4) vedlagt planforslaget, sitat "*Kostnader er utredet for alternativer med og uten bekk. Kostnadsoverslagene for planområdet viser at åpen bekk medfører økte kostnader sammenlignet med lukket bekk*".

Det skrives også at kostnader for erstatninger (dvs. ekspropriasjon) er foreslått finansiert over budsjettet for vann og avløp.

Et bekkeløp vil også medføre årlige kostnader som ikke tikommer med et lukket rørsystem, bl.a. utskifting, bortkjøring og deponering av forurensede masser.

Multiconsults rapport November 2009 beskriver på side 27 , sitat "*Bekkevannet vil stort sett bestå av overvann fra tak, veier og parkeringsplasser i nedslagsfeltet. Overvannet er i utgangspunktet tenkt sluppet ut i bekken uten noen form for rensing. Overvann i bystrøk inneholder partikler, bakterier, næringsalter, tungmetaller, olje og mikroorganiske forurensninger*".

Spørsmål 6 fra Kirsti Tømmervold, AP

6. Slik vi forstår det er det eksisterende ledningsanlegg i Fredlydalen bygget som et felles avløpssystem hvor spillvann (kloakk) og overvann (regnvann) er ført i samme rør. Selv om vi vedtar en åpen bekk, vil spillvann (kloakk) gå i eget rør. Hva vet vi om vannmengden som vil gå i den åpne bekken? Hvor vil kilden til dette vannet komme ifra? Er det kun regnvann/tilsig fra eiendommer som vil gå i denne bekken? Hvis ja, hva vil det ha å si for vannkvaliteten i bekken? I orienteringen i byutviklingskomiteen ble dette prosjektet sammenlignet med åpning av Ilabekken. Er det slik at det vil være like stor vassføring i Fredlybekken som Ilabekken?

Svar fra Bente Næverdal, byutviklingsdirektør

Det er usikkerhet knyttet til vannmengder i bekken. Ilabekken har tre mindre innsjøer og et større nedbørsfelt som gjør at vannføringen her er større og mer stabil. Fredlybekken vil ha grunnvann og overflatevann som kilde. Urbanisering og harde flater som tak, veier og asfaltflater vil medføre rask avrenning og at bekken vil ha stort tilsig i nedbørsperioder, men at vannføringen vil kunne bli lav i tørrværsperioder. Det vil derfor være

viktig å gjøre tiltak som forsinker tilrenningen til bekken slik at vannføringen blir mer stabil. Eksempel på slike tiltak er å føre takvann og overvann ned i grunnen istedenfor å lede det bort i rør. Dette vil ha en gunstig innvirkning på grunnvannstanden og gi en mer stabil vannføring i bekken.

Velforeningens anmerkinger

Bente Næverdahl beskriver Ilabekken og sier at "*vannføringen her er større og mer stabil*", underforstått at vannføringen i tilsiget ned Fredlydalen øvre del er mindre og ikke like stabil. Videre at "*Fredlybekken vil ha grunnvann og overflatevann som kilde*".

Hydrologiske definisjoner:

Overflatevann er vann som samler seg på jordoverflata etter at det er kommet som nedbør.

Grunnvann er det vannet som fyller hulrom, porer og sprekker i grunnen. Grunnvannsspeilet er grunnvannets overflate slik den fremkommer i en brønn.

Som vi har påpekt mange ganger tidligere er det ingen vannforekomster fra Estenstadmarka som vil ha avrenning av vann ned til Fredlydalen øvre del. Vann fra myrområder i Estenstadmarka er ledet ned til "Akka Bakka".

Med støtte fra en Sivilingenør i hydrologi har vi fått påvist feil i beregningsgrunnlaget til Multiconsult. Det beregnede nedslagsfeltet for avrenning ned til Fredlydalen øvre del er for stort, og tillegg renner dette vannet ned mot Akka-Bakka. Denne vannmengden har så blitt inkludert som en del av det vannet beregnet for Fredlydalen øvre del. Dette er utførlig beskrevet i Velforeningens innspill til byplankontoret 5 juli 2019.

Hvor Bente Næverdahl har hentet fram grunnvann som kilde for avrenning til Fredlydalen øvre del er hittil totalt ukjent, og begrepet "gunnvann" er ikke omtalt i Multiconsults rapport.

Det er dermed klart at uten avrenning fra noen naturlig vannkilde så vil det i Fredlydalen øvre del kun være overflatevann som "kilde" til vannføring.

Grøntområder med varierende jordsmonn, planter og trær, skogbunn etc. har en stor evne til å absorbere og holde på vann. **Kun ved langvarig nedbør (eller store nedbørsmengder over kortere tid) og når jordsmonnet ikke lengre klarer å holde på vannet, vil det skje en avrenning nedstrøms nedbørsfeltet.**

I tillegg vil en evt. avrenning motvirkes av evapotranspirasjon fra fysiske objekter, planter og trær. (ref. UIO, Institutt for biovitenskap)

Bente Næverdahl sier i tillegg "*Det vil derfor være viktig å gjøre tiltak som forsinker tilrenningen til bekken slik at vannføringen blir mer stabil. Eksempel på slike tiltak er å føre takvann og overvann ned i grunnen istedenfor å lede det bort i rør. Dette vil ha en gunstig innvirkning på grunnvannstanden og gi en mer stabil vannføring i bekken.*"

Vi registrerer her at Bente Næverdahl forskutterer planer fra Trondheim kommune som vil kunne pålegge huseiere å gjøre tiltak for å føre vann fra taknedløp ut på plen og blomsterbed.